Mărioara SFERA
(Universitatea din Novi Sad)

Literatura română din Voivodina: despre poetul Ion Miloş

Abstract: (Romanian Literature in Voivodina: Ion Miloș) Through his lyrics, the poet Ion Miloş (originating from the Serbian Banat) offered in his work an original vision of the role of poetry and religion in the life of modern being. On the other side, he tried to offer an original recipe for creating a discussion of ideas and interactive exposure of some axiological options. The pain of poetry and religion is a theme that has constantly preoccupied Ion Miloş under whose sign he gave life to many lyrics. His poetry must be necessarily seen as an integral part of his vast cultural-literary commitment. Spread over more than four decades, his volumes of poetry in Romanian language foremost highlight the direct and permanent contact with Western-European poetic space.

Keywords: canon, Ion Miloş, poetry, Romanian literature from Serbian Banat, modernism.

Rezumat: Prin versurile sale, poetul Ion Miloş, originar din Banatul sârbesc, a oferit în opera sa o viziune originală asupra rolului poeziei şi al religiei în viaţa omului modern. Pe de altă parte, a încercat să ofere o reţetă originală pentru crearea unei dezbateri de idei şi de expunere interactivă a unor opţiuni axiologice. Durerea poeziei şi a religiei este o temă care l-a preocupat constant pe Ion Miloş, sub semnul căreia a dat viaţă multor versuri. Poezia lui trebuie văzută neapărat ca parte integrantă a vastei sale angajări cultural-literare. Răspândite pe intervalul a peste patru decenii, volumele sale de poezie în limba română evidenţiază în primul rând contactul direct şi permanent cu spaţiul poetic vest-european.

Cuvinte-cheie: canon, Ion Miloş, poezie, literatura română din Banatul Sârbesc, modernism.

Motto: *„Ion Miloş e unic... Eu văd în el cel mai vital dintre poeţii centrului şi estului Europei, în linia gândirii lui Cioran şi a lui Gombrowicz.”*
Cornel Ungureanu

Literatura română din Voivodina este un fascinant fenomen al unei populaţii dincolo de frontiera propriu-zisă situată la periferia spaţiului lingvistic românesc, populaţie care n-a renunţat şi nu va renunţa niciodată la sensibilitatea şi puritatea limbii materne, căutând mereu să-şi promoveze identitatea culturală, spirituală şi naţională.

Canonul poate fi înţeles ca o listă de autori socotiţi fundamentali şi care au atins apogeul într-o literatură anume. Cu alte cuvinte, canonul poate fi privit ca punctul culminant al ierarhiei literare dintr-o epocă istorică dată, dar şi ca o anume dominantă expresivă determinată de context. Perioada dezvoltării literaturii române din Banatul sârbesc începe cu secolul al XIX-lea şi durează până în zilele noastre. Ascensiunea literaturii române în Banatul sârbesc a început cu înfiinţarea ziarului *Libertatea* (primul număr apare la 27 mai 1945) și cu înfiinţarea revistei *Lumina* (12 ianuarie 1947), care au promovat ideile scriitorilor români din Voivodina. Fondatorii noii mişcări literare ai revistei *Lumina* şi totodată oameni de seamă printre românii din Banatul sârbesc sunt: Mihai Avramescu, Ion Bălan, Radu Flora, Vasile (Vasko) Popa; apoi tradiţionaliştii Ion

BDD-A28951 © 2018 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:37 UTC)

Marcoviceanu, Mihai Condali, Iulian (Rista) Bugariu, Traian Doban, Miu Mărgineanu şi Cornel Bălică; moderniştii Slavco Almăjan, Ioan Flora, Felicia Marina Munteanu, Nicu Ciobanu, Mărioara Baba Stojanović, Ioan Baba, Ileana Ursu, Eugenia Ciobanu Bălteanu şi Olimpiu Baloş, până la noii tradiţionalişti Miodrag Miloş, Florin Ursulescu, Costa Toader şi Aurora Rotariu Planjanin, avangardistul şi suprarealistul Petru Cârdu, antimodernistul Pavel Gătăianţu, dar şi tinerii poeţi ai cenaclului literar „Tinerele condeie": Ana Niculina Sârbu Ursulescu, Mărioara (Ţera) Sfera, Valentin Mic şi Ionela Mengher (Popa 1997, 35).

Chiar dacă literatura din Voivodina s-a dezvoltat „pe cont propriu" (Agache 2010, 27), izolată de România în primele decenii postbelice, aceasta a tins continuu să se sincronizeze cu fenomenul general românesc, dar, pe de altă parte, să ţină pasul şi cu ceea ce se petrece în plan literar sârb. Mişcările literare şi culturale fondate în Banatul sârbesc în perioada postbelică au contribuit, în mare măsură, la dezvoltarea vieţii culturale şi literare a românilor din această zonă. Scrierile din acest areal includ influenţe ale mişcărilor culturale existente în spaţiul cultural european şi românesc. Despre apartenenţa scriitorilor români – tradiţionaliştilor, moderniştilor, noilor tradiţionalişti avangardişti sau suprarealişti – au scris cei doi istorici literari: Catinca Agache în *Literatura română din Voivodina* (Editura Libertatea, 2010) şi Ştefan N. Popa în *O istorie a literaturii române din Voivodina* (Editura Libertatea, 1997). Deşi literatura din Voivodina nu avea o direcţie ferm conturată, aceasta este în primul rând aşezată la răspântia a două culturi şi două literaturi distincte – cea română şi sârbă. Situată în prelungirea *Vieţii româneşti*, pe linia tradiţionalismului, „acesta suferea prin devierile determinate de dogmatismul în plină expansiune" (*Ibidem*, 38). Scriitorul român avea misiunea, încă de la publicarea primului „program", în 12 ianuarie 1947, la Vârşeţ, *Drumul devenirii noastre*, prezentat de Vasco Popa la Vârşeţ, să scrie în limba lui maternă şi de a urmări „dezvoltarea genurilor".

De la publicarea eseului *Ce-i de făcut*, (1957-1958), poetul Ion Miloş „a reprezentat o primă breşă în linia tradiţionalistă a revistei" *Lumina* (*Ibidem*, 40). Deoarece articolul a apărut imediat după scandalul produs de bătălia dintre tradiţionalişti şi modernişti din planul literaturii sârbe, acesta a constituit semnalul necesarei abandonări a vechilor şabloane şi schimbări a discursului poetic. Ion Miloş încearcă, prin opera sa, să inducă o cu totul altă orientare, îndreptată spre modernism. Acest articol a produs o reacţie a scriitorilor pe linie proletcultistă, sau pe linie tradiţionalistă, încât a anulat generaţia şaizecistă, aceasta fiind nevoită să evadeze în spaţiul sârb sau european, pregătind, totuşi, drumul modernismului şi restructurării discursului liric specific primei generaţii de scriitori din această zonă. Acest fapt, pe care l-a realizat Ion Miloş pentru literatura română din Voivodina, a determinat saltul revistei *Lumina* spre înalte cote valorice.

În perioada următoare are loc o deschidere spre alte spaţii literare (acceptând influenţa română sau universală asupra literaturii din Voivodina prin intermediul textelor publicate în revista *Lumina*) şi apariţia unei tendinţe de sincronizare cu fenomenul larg românesc şi universal. Un moment important în literatura română din Voivodina este afirmarea scriitorilor anilor optzeci şi nouăzeci. Acestei generaţii îi aparţin Ioan Flora, Pavel Gătăianţu, Ioan Baba, Nicu Ciobanu, Petru Cârdu, dar şi poetul cu care soarta a fost foarte nemiloasă şi nedreaptă, Ion Miloş, unul dintre reprezentanţii de seamă ai modernismului voivodinean.

BDD-A28951 © 2018 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universităţii de Vest din Timişoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:37 UTC)

O serie de aspecte biografice sunt utile demersului nostru de a prezenta importanţa acestui scriitor în spaţiul Banatului sârbesc. Ion Miloş s-a născut la 16 februarie în 1930, în satul Sărcia (Sutjeska) din Banatul Iugoslav. Deja ca elev al liceului român din Vârşeţ a fost inclus în Almanahul şcolii pentru anul 1945/1946. După absolvirea liceului urmează cursurile Facultăţii de Filozofie din Belgrad (1950-1955), iar în 1950 apar poeziile lui proprii şi traduceri din lirica maghiară, în revista *Lumina*. Debutează cu volumul de poezii *Muguri* (1953) care simbolizează de fapt tinereţea anilor poetului şi „muguri noi în primăvara mişcării literare" (Roşu 1989, 145). Studiază la Sorbona un an din 1955 în 1956 iar în 1956-1958 lucrează la Belgrad ca ziarist şi traducător. Eseul său polemic (*Ce-i de făcut?*) în care a refuzat poezia „de dictat", de reţetă stalinistă şi comunistă[1], a contribuit ca anii de muguri şi de cântec să se transforme în tristeţe şi singurătate provocând exilul benevol al poetului. Emigrează în 1959 în Suedia întrucât a fost interzis în toate publicaţiile româneşti din Banatul sârbesc timp de 24 de ani (1960-1984). Despre această perioadă Nicu Ciobanu şi Vasa Barbu au scris că: „Ion Miloş este un poet al exilului […] dureros şi tragic, care l-a făcut ani în şir «mut ca o lebădă», acolo, în patria lui Strindberg […] şi i-a marcat dramatic destinul" (Ciobanu, Barbu 2013, 131).

Scriind deja o poezie inedită în spaţiul balcanic, influenţat de lirica şi filosofia europeană, odată cu exilul, Ion Miloş dă poeziei sale un contur nou, ce îi amplifică dimensiunea europeană. Scriitor român şi suedez totodată, reconfigurează o lume a nordului într-o limbă română de o acurateţe extraordinară, niciodată nemaiîntorcându-se în graiul vorbit în satul său natal, Sutiesca. Abia în 1968 a făcut o primă vizită în România, despre care scria următoarele: „Din embrion, cred, am vrut să vin în România". Într-adevăr, acest *om-instituţie* nu s-a lepădat de românitate şi „nu pleca [niciodată] din grai" (Rachieru 2016, 255). În poezia *Trei ţări*, Ion Miloş constată cu luciditate dureroasă următoarele: „Eu am trei ţări/ Iugoslavia e moartă/ România zace la spital/ Suedia şchiopătează./ Eu deschid ferestrele în larg". Altădată contemplă antiblagian satul agonic („Eternitatea nu mai trăieşte în satul meu natal") şi tinereţea sa care „a plecat peste hotare / bătrâneţea se retrage în cimitire". Departe de ţara mamă şi de casa lui părintească din Banatul sârbesc, nu a uitat nici limba şi nici iubirea sa de literatura română, devenind unul dintre cei mai mari traducători ai operei lui Eminescu în limba suedeză. Traducându-l pe Eminescu în suedeză, Miloş a depus o muncă grea de 10 ani, publicându-l la editura Symposion, primele traduceri fiind primite excepţional de marea critică suedeză. Prin versurile sale, Eminescu a reuşit să realizeze alchimia subtilă care leagă muzica, sentimentul şi gândul. Versurile sale sunt aproape muzică, iar muzica este greu de tradus în altă limbă. Ceea ce l-a obsedat pe Miloş la Eminescu a fost euforia şi ploaia vocalelor, faptul că este intraductibil în altă limbă, după cum susţinea Zoe Dumitrescu-Buşulenga (Miloş-Rachieru 2010). Până în anul 1989 când Miloş l-a tradus pe Eminescu în suedeză cu ocazia centenarului Eminescu, în afară de o mică broşură a lui Peter Henry Matthis *Mihai Eminescu – poetul numit pesimist* (care

1. După publicarea articolului său „program", *Ce-i de făcut* (*Lumina*, nr. 6, 1957 şi nr. 1 din 1958), Ion Miloş a fost declarat de Radu Flora şi de aparteneţii literaturii proletcultiste şi tradiţionaliste drept duşman al poporului, anticomunist. A fost interzis în toate publicaţiile româneşti din Voivodina, fapt care l-a determinat să plece în exil, Ion Miloş întrerupând orice legătură cu literatura română din Voivodina, revenind acasă prin poezie abia în anul 1994 când i s-a publicat volumul de poeme alese *Rădăcinile focului,* la Editura Libertatea din Novi Sad.

BDD-A28951 © 2018 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universităţii de Vest din Timişoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:37 UTC)

conţinea şi *Împărat şi proletar* în traducerea lui Ralf Parland), nimic altceva nu exista în suedeză despre opera lui Eminescu. Aşadar, Ion Miloş a fost cel care l-a promovat pe Eminescu în Suedia şi datorită lui sunt 30 de poezii (poeme) traduse în limba suedeză publicate în volumul amintit *Över höjderna,* ce reprezintă prima şi singura traducere a marelui poet roman în limba suedeză.

În 1994 lui Miloş îi apare, după 41 de ani de absenţă, primul volum de poeme alese la editura Libertatea intitulat *Rădăcinile focului* (antologie de autor, Novi Sad, 1994), ediţie îngrijită de Nicu Ciobanu şi prefaţată de Cornel Ungureanu. Volumul marchează întoarcerea poetului acasă, în spaţiul literaturii române din Voivodina: *Rădăcinile focului* „vine să ofere o privire de ansamblu asupra crezului poetic, a metamorfozelor literare care au conturat [...] sensibilitatea poetică a lui Ion Miloş" (Ciobanu 1994, 157). Prin acest volum Ion Miloş renaşte vrând-nevrând în spaţiul literaturii române din Voivodina.

Ion Miloş este tradus şi inclus în multe şi diferite antologii dintre care cea mai importantă rămâne *Poems in my Earphone* a lui John Agard (Longman Literature, Londra, 1995).

Prin versurile sale, Ion Miloş ne-a oferit viziunea originală asupra rolului poeziei şi al religiei în viaţa omului modern, a încercat să ofere o reţetă originală pentru crearea unei dezbateri de idei şi de expunere interactivă a unor opţiuni axiologice. Durerea poeziei şi a religiei este o temă ce l-a preocupat pe Ion Miloş, sub semnul căreia a dat viaţă multor versuri. Poezia lui trebuie văzută neapărat ca parte integrantă a vastei sale angajări cultural-literare. Răspândite pe intervalul a peste patru decenii, volumele sale de poezie în limba română evidenţiază în primul rând contactul direct şi permanent cu spaţiul poetic vest-european. Fiind stabilit în Suedia, mai întâi s-a impus în Occident prin traduceri din literatura română în limba suedeză. Figurează, la fel, în culegeri de texte şi în *Enciclopedia Regală Suedeză.* Este apreciat ca poet şi traducător, inclus în manuale şcolare din Suedia, tradus în engleză, beneficiind de o critică literară deosebit de favorabilă în Suedia şi în Anglia. Debutează în limba suedeză cu volumul *Froët – Sămânţa* (1978). Era inclus în reviste prestigioase precum *Res Publica, Artes* din Stockholm. Critica literară din Suedia a receptat elogios opera sa poetică: „Miloş vorbeşte pentru cei ce au fost învinşi" (Ulf Eriksson, *Dagens Nyheter,* 1993) sau „poet foarte fin [...] o tandră şi fermecătoare lirică de dragoste" (Curt Bladh, *Sundsvalls Tidning,* 1993). Nu face excepţie receptarea sa în Anglia: „o poezie excelentă. Filozofie subtilă..." (Jim Burnes, *Ambit,* 1981).

O altă orientare a poeziei lui Ion Miloş este sentimentul acut al „patriei-mamă". Scriitorul consideră că este foarte important pentru un om să aibă un loc, fiindcă omul sfinţeşte locul şi cine îşi pierde locul îşi pierde şi limba, şi adevărul şi devine omul nimănui, un exilat în lume. Credinţa lui Ion Miloş era că a adus *ceva nou în poezie*, un demers nou în planul literar românesc, determinat de „o altă sensibilitate, influenţată de spaţiul scandinav, de experienţa dură a exilului, de formaţia sa filozofică" (Agache 2010, 147). Într-un interviu publicat în „Portal-MĂIASTRA", anul III, nr. 2/11, 2007, Ion Miloş a afirmat:

> Poezia mea nu e flecăreală de vorbe frumoase ci o poezie a simplităţii profunde, grave, chiar tragice. Poezia se scrie cu cuvinte, dar se face cu sufletul. Observaţi asta în versurile mele şi veţi avea o clarificare, o idee lămuritoare. Cine

BDD-A28951 © 2018 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universităţii de Vest din Timişoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:37 UTC)

> scrie cum scriu alţii, zice Ion Miloş, acela nu face poezie, ci modă. Adevăratul scriitor scrie cum nimeni până la el nu a scris: Eu mi-am dat seama de această mare capcană, m-am ferit de maniere, curente şi modă. Cred că, ferindu-mă de aceste pericole, mi-am dobândit un stil aparte, care probabil e greu de acceptat de gustul reducţionist al modei şi manierelor. Azi, poezia a devenit fie o compoziţie sofisticată împiedicată în propriul ei limbaj, fie o încurcătură inutilă de podoabe din care nu mai rămân decât… podoabele. Modă, mimesis, mărci, canon… Post-modernii au fugit de canoane şi au nimerit în propriul lor canon, şi nici nu vor să-l depăşească, persistă cu încăpăţânare (Miloş 2007, 26-28).

Netăgăduind că în poezia sa există o etică a cuvântului poetic, dar şi una a gândirii filosofice, Ion Miloş accentuează că: „Poezia trebuie, aşadar, să fie dincolo de cuvinte şi metafore sclipitoare, dincolo de podoabe, în sfera noţiunilor, ideilor, adică în zona gândirii. Talentul fără logos înseamnă poezie fără aripi". Şi încă: „Eu nu scriu cu talentul, ci cu logosul. Toţi marii poeţi ai omenirii există, dincolo de talent, în lumina marilor idei. Nu există poezie mare fără idei, fără viziuni, fără metafizică. Asta ridică poezia în universalitate. Gândirea este universală, talentul este un dat particular. Toate invenţiile lumii sunt rod al gândirii" (*Ibidem*).

Ion Miloş scrie în patru limbi (română, sârbă, franceză, suedeză) şi traduce în/din şapte limbi (română, sârbă, franceză, suedeză, engleză, macedoneană, slovenă). A publicat peste treizeci de volume de poezii în cele patru limbi în care scrie, cele mai multe fiind în limba română: *Muguri* (Libertatea, Panciova, 1953); *Eterna auroră* (Bucureşti, 1977); *Tauri şi melci* (Cluj-Napoca, 1982); *Nunţi boreale* (Bucureşti, 1984); *Invitaţie la o masă de ape* (Cluj-Napoca, 1985); *Amurgul frunzelor* (Cluj-Napoca, 1993); *Iubirea şi alte iubiri* (Iaşi, 1993); *Imagini de rouă* (Cluj-Napoca, 1998); *Cerul iubirii* (Timişoara, 1998); *Nemărginiri* (Iaşi, 1998); *Cerul de sub ierburi* (Bucureşti, 1998); *Născut în trei ţări* (Timişoara, 1999); *Sufletul şi nordul* (antologie de autor, Timişoara, 1999) etc. Ca un promotor de seamă al limbii materne şi al culturilor balcanice, Miloş a fost membru al Uniunii Scriitorilor din România, Suedia, Serbia, Republica Moldova şi Macedonia. Serviciul pe care îl face literaturii române în Suedia e foarte preţios, el traducând peste douăzeci de scriitori români: Eugen Jebeleanu (1981), Mihai Eminescu (1989), Marin Sorescu (1990), Geo Bogza (1990), Mircea Dinescu (1990), Ana Blandiana (1990), Lucian Blaga (1995), George Bacovia (1995) etc. La fel a tradus din limba suedeză în limba sârbă, macedoneană, croată (Arthur Lundkvist, Lasse Söderberg, Lars Gustafsson, Maria Wine, Östen Sjöstrand etc.) dar şi din limbile vorbite în fosta Iugoslavie în limba suedeză (antologia de poezie *Regnbagens sangel,* 1990).

Ion Miloş este, mai întâi de toate, un gânditor intelectual, un observator fin al faptelor de viaţă din care reţine ideea, tipicitatea. Lirica lui este filosofică şi metafizică, social-metafizică şi erotică, ludico-ironică şi paradoxală. Concepţia sa poetică este de o mare originalitate, punând în circulaţie idei şi motive inedite precum: „poezia mea nu este flecăreală de vorbe frumoase" sau „eu nu scriu cu talentul, ci cu logosul". Tonul poeziei este temeinic şi aşezat în cadre aproape sentenţiale. Lirica lui exprimă o împăcare de sine, o luminare a unei înţelegeri largi şi lăuntrice. Problemele majore ale lumii contemporane aflate în disoluţie se regăsesc şi revin obsedant în tematica liricii de idei a poetului. Poezia de tinereţe aduce vârsta fericită a tinereţii prin avânt şi nelinişte, cu o

BDD-A28951 © 2018 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universităţii de Vest din Timişoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:37 UTC)

remarcabilă forţă discursivă: „Anii mei de muguri/ Anii mei de foc/ Să fiu prooroc/ În pas cu vremea mea/ auz, ochi, glas/ tot” (*Dorinţa*). Versurile scrise între anii 1954-1958 nu erau publicate în Serbia, ci au fost publicate abia în 1977 în volumul *Eterna auroră* la Editura Univers, fiind primul volum publicat în România, reprezentând „intrarea poetului în literatura română pe uşa din faţă” (Agache 2010, 151-152). E o poezie a împăcărilor de conştiinţă şi spirit, nelipsită de observaţia incitantă ridicată la rang de idee, de revalorizare vizionară a lumii. Secretul formulei lui poetice constă în modul de gândire înalt, universal, „[un] liric minunat şi tragic, [...] în extraordinara capacitate de înţelegere umană.” (*Ibidem*). Şi dacă de la publicarea primului volum până la al doilea au trecut 20 de ani, prin apariţia *Eternei aurore*, criticii literari l-au considerat un poet „cu un discurs liric inedit prin viziunea asupra lumii şi tiparele moderne de expresie” (Munteanu apud Miloş 1978, 169). Cu un ton ironico-moralist, din prisma unei etici cu încărcătură filozofică, scrie versurile lui din acest volum, conturând o adevărată poetică a omului contemporan înstrăinat de propria natură, în ţinuturi străine: „Oameni la stânga, oameni la dreapta/ Homo sapiens homo faber homo ludens homo lupus/ Supraomul omul nou omul interplanetar omul număr” (*Lumea*).

Cu volumul *Tauri şi melci* (1982) începe să scrie poezie în exil şi despre exil. Lirica lui este mai matură iar prin frecventarea cercurilor literare franceze şi influenţa modului de gândire înalt, universal, Miloş include metafore parabolice, evocând spaţii brutale, dezumanizate, imaginea vieţii crâncene, devoratoare, la opusul căreia se află sensibilitatea umană: „Nimic nu s-a schimbat în lume/ Mărul e tot măr/ Şarpele e tot şarpe.” (*Nimic nu s-a schimbat în lume*). Abia următorul volum, *Nunţi boreale* (1984), atinge sarcasmul maxim, construind poeme cu mari economii de cuvinte, aducând în literatura română o formulă inedită: „Eu maşină/ Tu maşină/ El maşină/ Ea maşină/ Toţi maşină” (*Maşina*). Prin această exprimare gnomică, aforistică, paradoxală, conturează o viziune a universului din domeniul absurdului, în care valorile sunt răsturnate. Doar prin volumul *Ouă căzute din cuib* (1985) simţim în tonul de a scrie un regret că a plecat în ţinuturi străine, amintindu-şi de destinul său minoritar, exilat într-o societate vitregă: „Cetăţenii nimănui/ Singuri cu singurătatea” (*Gastarbaiterii*). Toate aceste idei, teme, motive sunt, după cum uşor se poate deduce, rodul unor îndelungi şi acute observaţii, al unei profunde reflecţii, al unor trăiri şi proprii experienţe. Se adaugă la toate acestea o cultură aleasă, o viziune ideatică şi un spirit european al percepţiei valorilor. În ciuda amarei şi îndelungatei experienţe de apatrid, desigur că ţara din sufletul lui Ion Miloş – în atâtea rânduri *poeta laureatus* – este România, iar versurile sale, gândite şi scrise în limba română au o rezonanţă şi un impact aparte.

Considerat de unii critici literari un poet care face parte din „categoria dezrădăcinaţilor definitivi” (Ion Rotaru), Ion Miloş devine în Suedia unicul reprezentant al spaţiului cultural şi literar est-european, încât autorul şi-a asumat astfel condiţia de exilat ca marcă ontologică, valorizând-o pozitiv (M. Cimpoi). Versurile lui Ion Miloş, inconfundabile în spaţiul literar al Banatului sârbesc şi românesc în general, „aduc o infuzie binevenită dinspre lirica modernă europeană” (Agache 2008, 86), ocupând un loc distinct în literatura română, „în primele linii ale liricii româneşti” (*Ibidem*).

BDD-A28951 © 2018 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universităţii de Vest din Timişoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:37 UTC)

Referințe bibliografice

Agache, Catinca. 2006. *Literatura română în ţările vecine (1945-2000)*. Iaşi: Editura Princeps Edit.

Agache, Catinca. 2014. *Ion Miloş sau Ovidiu la Lekattens*, în revista „Lumina", Serie nouă, LXVII, nr. 7-9/2014, p. 5-9

Agache, Catinca. 2008. *Fenomenul literar românesc din Banatul sârbesc – Voivodina.* Iași: Editura Feed Back.

Ciobanu, Nicu, Barbu, V. 2013. *65 de ani de beletristică (1947-2012).* Panciova: Editura Libertatea.

Popa, Ştefan N. 1997. *O istorie a literaturii române din Voivodina*. Panciova: Editura Libertatea.

Popovici, Virginia. 2013. *Opinii şi reflecţii (Lirica românească din Voivodina)*. Panciova: Editura Libertatea.

Miloş, Ion. 2012. *Printre nămeţii Nordului*. Iaşi. Editura Ars Longa.

Miloș, Ion. 1978. *Rădăcinile focului*. Novi Sad: Editura Libertatea.

Rachieru, Adrian Dinu. 2016. *Ion Miloş sau drama identităţii*, în revista „Limba Română", anul XXVI, nr. 1-2, p. 254-261.

Roșu, Costa. 1989. *Dicționarul literaturii române din Iugoslavia*. Panciova: Editura Libertatea.

BDD-A28951 © 2018 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:37 UTC)